

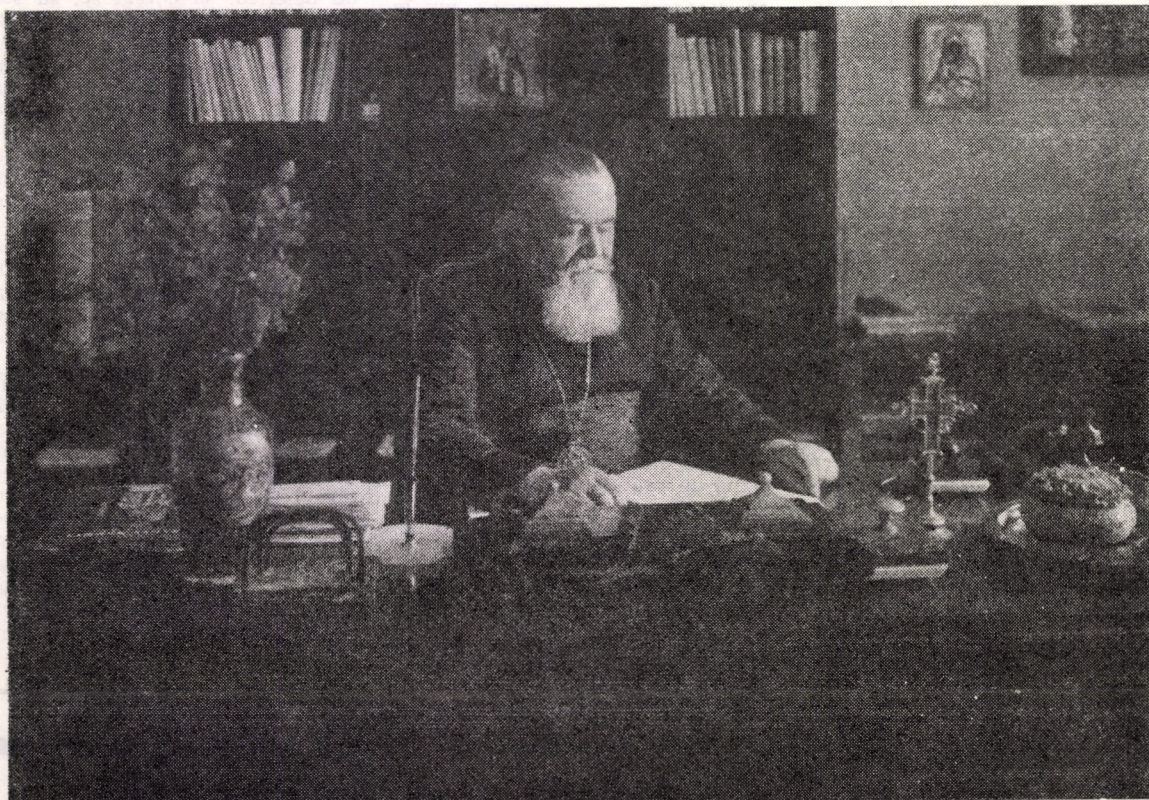
Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Mitropolitul Nicolae Bălan în perspectiva centenarului nașterii sale

Am înmănușiat sub acest generic câteva articole dedicate centenarului nașterii mitropolitului Nicolae Bălan.

Ele vor să fie un omagiu adus personalității celui care și-a înscris cu vrednicie numele în rîndul marilor bărbați ai Bisericii transilvănene.

Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan, ctitor de oameni, ecumenist de anticipație, umanist

Mitropolitul Nicolae Bălan ar fi împlinit în anul acesta, la 27 aprilie, 100 de ani! Cei ce l-au cunoscut îl au atât de viu în amintire, încît parcă nu le vine să creadă că acest mare contemporan ar fi putut fi astăzi chiar atât de încărcat de ani. La Sibiu toți își aduc aminte de el ca de cineva de care s-ar fi despărțit ieri. Se plimba pe aici, primea musafiri acolo, lucra dincolo, în biserică vorbea din cutare loc... Toți îți spun că el a zidit paraclisul lângă vechea casă șaguniană, că el a plănuțit foșorul brîncovenesc deschizînd reședinței o nouă perspectivă, că el e autorul grădinii — aproape o grădină japoneză — că el a zidit Păltinișul... El a scos din ruină mănăstirea lui Brîncoveanu de la Sîmbăta, căzută sub obuzele aceluia domn de tristă amintire, de ocară și blestem, numit Bukow, general care și-a arătat abilitatea militară — ce mai abilitate — trăgînd cu tunurile în călugării ortodocși care își apărau legea strămoșească doar cu metaniile, pe boabele cărora rosteau rugăciuni, și tot cu tunurile distrugînd cu pricepere — ce mai pricepere! bisericile, și chiliile și zidurile de incintă a peste două sute de mănăstiri ortodoxe din Transilvania. Numele lor au fost adunate de Ștefan Meșeu într-o carte ca într-un pomelnic de morți de moarte năpraznică! În reședința din Sibiu există totuși o fotografie mare a mănăstirii Sîmbăta în ruină, cu copaci crescuți pe zidurile dezgolate, dezolante, fotografie făcută de mitropolitul Nicolae Bălan, menită să acuze peste veacuri pe mesagerul habsburg, romano-catolic, trimis să facă printre ortodocșii români operă de civilizație și cultură! Fotografia e unică. O excepție. Schilodită, dar rămasă măturie. Doar cu capul tăiat! Celorlalte mănăstiri nu li s-au putut face fotografii: din ele n-a mai rămas nimic.

De amintirea mitropolitului Nicolae Bălan sînt legate în Sibiu și în Transilvania multe alte înfăptuiri. El a fost ctitor și de reviste teologice și de cultură, de colecții de cărți de școli secundare și, mai presus de orice, a fost ctitor de oameni. Numeroși sînt cei care îi sînt datori cu recunoștință pentru că — precum zice românul cu înțelepciune — l-a făcut oameni. La rîndul lor și ei au fost ieri, și mai sînt și astăzi, ctitori de oameni. Prin ei mai lucrează încă spiritul și metoda lui Nicolae Bălan.

E bine să ne amintim însă, și de alte dimensiuni ale preocupărilor sale care, mi se pare, n-au fost încă suficient scoase în evidență, și anume: în primul rînd de dimensiunea ecumenică. Astăzi ecumenismul e o dimensiune aproape comună tuturor clericilor și teologilor și multor laici. Atunci, la vremea lui, Nicolae Bălan a fost inițiator și precursor. Mișcarea ecumenică nu se născuse încă.

El a condus prima delegație a Bisericii Ortodoxe Române implicată în ecumenism și anume la Conferința zisă pe atunci universală, intitulată „Viață și Acțiune” — Life and Work — organizată la Stockholm în Suedia, între 19—31 august 1925, din inițiativa primatului Suediei, Arhiepiscopul Natan Söderblom (1866—1931). Din delegație mai făceau parte: Mitropolitul Nectarie Cotlarciuc al Bucovinei, episcopul Vartolomeu Stănescu al Rimnicului Vilcii, Arhim. Iuliu Scriban, Profesorii I. Lupas, V. Ispir, Romulus Cîndea și preotul Trandafir Scorobet. A fost apoi și la alte conferințe dar ne vom opri cu deosebire la aceasta.

Este cu adevărat de mirare să vezi astăzi, cite lucruri a anticipat Nicolae Bălan în 1925, de parcă ar fi cetit cu un ochi de vizionar pe agenda anilor noștri, problemele, teme și chiar formulele care constituie astăzi, adică peste cincizeci și ceva de ani, limbajul ecumenic al tuturor Bisericilor, de pe toate meridianele globului.

Într-un interviu pe care-l acorda ziarului suedez „Dagens Nyheter”, el, afirma „nevoia contactelor personale dintre Biserici”, cerea trecerea pe primul plan al preocupărilor Bisericilor a „problemelor sociale”, și își exprima speranța că Bisericile își vor alcătui „un program de idei pentru munca socială, un program la care toți oamenii Bisericii să poată adera din toată inima”.

Într-o cuvîntare rostită în fața Conferinței, la care erau prezenți cca. 680 de participanți (lipseau, ca și astăzi, doar romano-catolicii), el cerea ca Bisericile „să colaboreze frățește” pe baza principiilor de mai sus și a învățăturilor Sfintei Scripturi, citînd texte devenite clasice în ecumenism: I Cor. 1, 13, Ioan 17, 21. Iată expuse cu claritate principiile ecumenismului practic: contactele, colaborarea în pro-

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Mitropolitul Ardealului

(Continuare în pag. a 3-a)

„Fost-a om trimis de Dumnezeu”

Cuvîntul acesta, spus de Evanghelistul Ioan despre Sf. Ioan Botezătorul (Ioan 1, 6), a fost aplicat la noi Mitropolitului Andrei Șaguna pentru marele rol împlinit de el în deplina reorganizare și în întărirea Bisericii strămoșești din Transilvania.

El poate fi aplicat însă și Mitropolitului Nicolae Bălan, pentru rolul înrudit cu al lui Șaguna, pe care l-a împlinit, în împrejurările schimbate ale timpului în care a păstorit, în viața Ortodoxiei românești din Transilvania, cu repercusiuni asupra ortodoxiei din tot cuprinsul țării noastre.

În prima decadă de la începutul secolului nostru și în anii de după aceea simțirea apropierei ineluctabile a momentului unirii întregului popor român în statul său unitar căpătase o intensitate maximă în poporul nostru de pe ambele laturi ale Carpaților și deci produsese și o angajare a tuturor preocupărilor purtătorilor lui de cuvînt de la toate nivelele, în grabirea realizării acestei uniri.

Tinărul profesor Nicolae Bălan de la Institutul Teologic din Sibiu, începînd de la 1905, s-a angajat și el cu tot elanul său tineresc, dar și cu excepționalul său talent de animator, sporit și înălțat de o remarcabilă și modernă cultură filozofic-teologică, ciștigată la universități din străinătate, în mișcarea generală de grabire a înfăptuirii marelui nostru vis național. Conștient că pregătirea acestui act este strîns asociată cu o ridicare a poporului nostru la nivelul cultural general al aceluia timp, tinărul profesor a întemeiat încă din primul an al său de profesorat, la vîrsta de douăzeci și trei de ani, „Revista Teologică”, menită să ridice la nivelul cultural contemporan și general european preoțimea ortodoxă, pentru a împlini într-un mod tot mai conștient și mai eficace nu numai misiunea ei de spiritualizare în viața poporului, ci și pe cea de aprindere sporită în el a dorului de întregire națională completă într-un singur stat.

Ceea ce făcea Octavian Goga, prietenul lui, la revista „Luceafărul din Sibiu”, a pornit să facă tinărul profesor Nicolae Bălan la

Pr. Prof. D. Stăniloae

(Continuare în pag. a 4-a)

LA UN CENTENAR

„Ca-n povești...”

Mare ierarh, mare cărturar, mare ocîrmuitor bisericesc, mare părinte duhovnicesc, mare sfătuitor, mare prieten, om de înaltă cultură, „gură de rai” a vieții noastre preoțești și românești, pom încărcat cu minunate roade, podoabă a Bisericii și a țării, personalitate de culme în istoria contemporană a Bisericii și a Patriei, mare patriot, — prezența Mitropolitului Nicolae Bălan s-a făcut simțită în toate momentele de afirmare ale Ortodoxiei românești, cit și în momentele de răscruce istorică pentru țară.

Am citat din cuvîntul funebru pe care Patriarhul Justinian l-a rostit în Catedrala mitropolitană din Sibiu, cînd s-au prohodit rămășițele pămîntești ale neuitatului nostru mitropolit. („Telegraful Român”, 1955, nr. 37—38).

Referindu-se la contribuția pe care a adus-o „cu toată ființa lui la actul unirii Ardealului cu Patria Mamă”, Patriarhul Justinian a ținut să sublinieze — și cu drept cuvînt — că Mitropolitul Nicolae Bălan „s-a străduit continuu, cu toate puterile lui, pentru consolidarea acestei uniri”. „Preistoria” acestor strădanii e mai puțin cunoscută. A evocat-o

— la dimensiuni corespunzătoare însemnătății ei — Ion Rusu Abru-deanu, în 1929 (și a reluat-o, după aceasta, pr. I. Dăncilă, în 1940).

Era în octombrie 1918. Realipirea Transilvaniei la Patria-Mamă devenise iminentă. În calea înfăptuirii acestui act de colosală însemnătate pentru viitorul neamului nostru, pentru unitatea națională a României se ridicau dificultăți neașteptate. Consiliul național central român care funcționa atunci la Arad, se afla în completă izolare de factorii guvernamentali retrași vremelnice la Iași. Consiliul național din Sibiu, prezidat de Andrei Birseanu — în rîndurile căruia activau tineri entuziaști ca dr. Nicolae Bălan, dr. Silviu Dragomir și dr. I. Broșu — insistă ca Aradul să intre în legătură cu cercurile conducătoare de la Iași, spre a arăta (unde trebuia) care era voința poporului român din Arad: alipirea necondiționată la România, întregirea neamului, realizarea unității poporului român. Aradul — în frunte cu Vasile Goldiș — era de perfect acord. Sarcina aceasta a transferat-o Sibiului, care era mai aproape de Moldova.

Pr. prof. Dr. Grigorie Marcu

(Continuare în pag. a 3-a)

DIN SUMAR:

- P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul: **Mitropolitul Nicolae Bălan, pelerin la Locurile Sfinte** (pag. 3)
- P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul: **Quid prodest?** (pag. 2)
- Arhid. Prof. I. Zăgrea: **Temeiurile cinstirii Sfintei Cruci** (pag. 2)
- Arhid. Gh. Papuc: **Ieșit-a semănătorul** (pag. 2)
- **Știri — Informații** (pag. 4)

„leşit-a semănătorul...”

(Luca 8, 5)

Imaginea cu semănătorul luată de Mintuitorul Iisus Hristos din lucrările agricole ale Țării sfinte de acum aproape 2000 de ani este în aceste zile de primăvară de o vădită actualitate, atât sub raport economic, cât și duhovnicesc sau spiritual.

Sub raport economic sau gospodăresc, vedem cum părinți și frați de-ai noștri — pe care noi, cei ce ne-am născut în vatra satelor — îi purtăm în inimile noastre și îi avem mereu în rugăciunile noastre ca Cel Atotputernic să le binecuvinteze „sfânta lor muncă” — ies în aceste zile la lucrul lor și la lucrarea lor pînă seara (Ps. 103, 24), pentru ca prin munca lor neobosită să „scoată pîine din pămînt”, care „întărește inima omului” (Ps. 103, 16—17).

Acum, sub Soarele dulce al acestui anotimp al reinvierii generale, cuvintele Mintuitorului: „leşit-a semănătorul să samene sămînța sa” (Luca 8, 5) sînt parcă mai actuale ca oricînd. Acum mai ales le simțim Țaria, cînd și în ogoarele Patriei se aruncă cu grijă, cu dragoste, cu rivnă și dăruire sămînța cea bună, aleasă; se seamănă cu adevărat nădejde că „cel ce seamănă cu dăruire, cu dăruire va și secera” (II Cor. 9, 6).

Cuvintele Mintuitorului: „leşit-a semănătorul...” sînt în același timp de o vie actualitate și pe plan duhovnicesc. Ne aflăm în plin post al Sf. Paști, perioadă specială de semănat duhovnicesc. După cum știm, postul înseamnă reținere și chiar renunțare la anumite mîncăruri. Înseamnă cugețare sau meditație mai multă și mai adîncă asupra rostului nostru în această lume, înseamnă

gînd și faptă mai riguroso controlate, înseamnă îngrădire și înfrînare a pornirilor noastre spre rău. Dar postul mai înseamnă și revărsare de gînd, de vorbă și faptă bună.

„Semănați-vă fapte bune!” — spune Cel Atotputernic prin gura profetului Său Osea (10, 12), cuvinte care acum mai ales, în vremea Postului mare, au pentru noi o specială rezonanță.

Acum deci, în vremea postului, trebuie să ieșim mai cu osîrdie și la semănatul duhovnicesc, după cum citim la profetul Osea: „Semănați-vă fapte bune, căci numai așa veți secera milostivire și căutați pe Domnul ca El să vină să vă îndestuleze de roadele minuitoare” (Osea 10, 12). Acum, în vremea postului, trebuie să luăm seama mai cu osîrdie și la îndemnul înțeleptului Solomon care zice: „Nu zăbovi a face bine celui ce are nevoie, cînd ai puțină să-l ajuți” (Pilde 3, 27), ori al profetului Amos care spune: „Căutați binele și nu răul ca să fiți vii. Uriți răul și iubiți binele” (Amos 5, 14—15), sau al profetului Zaharia, care arată mai pe înțeles: „Așa grăiește Domnul Savaot: Judecați după pravila cea dreaptă, fiți milostivi și îndurători unii față de alții. Nu apăsați pe văduve, pe orfani, pe străini și pe cel sărman și nimeni să nu pună la cale fărâdelegi în inima lui împotriva semenului” (Zaharia 7, 9—10).

Acum, în vremea postului, trebuie să avem mai vii înaintea ochilor noștri sufletesti și următoarele cuvinte ale Mintuitorului Iisus Hristos: „V-am pus să mergeți și roada să aduceți” (Ioan 15, 16), roada desigur de tot lucrul cel bun, de tot ce însemnează, înfrumusețează și îmbogățește viața, iar „roada multă” putem aduce numai cînd stăm în strînsă legătură cu El, așa cum mlădițele rodesc numai cînd stau strîns legate de butucul viței (Ioan 15, 5).

În vremea postului mai ales să urmăm mai cu rivnă și îndemnul Sf. Ap. Pavel, care ne zice: „Să fim neosteniți în săvîrșirea binei, căci, nelenevind-ne, la vremea potrivită vom secera. Așadar, pînă cînd avem vreme, să facem bine tuturor oamenilor” (Gal. 6, 9—10).

Ne aflăm, așadar, în vremea semănatului agricol, dar și într-o foarte potrivită perioadă de semănat duhovnicesc.

Să aruncăm deci cu toată dăruirea, cu toată priceperea, dragostea și puterea noastră sămînța cea roditoare de pîine îmbelșugată în ogoarele Patriei, dar, cu aceeași rivnă și dragoste, să aruncăm, să semănăm cu mîna plină și boabele strălucitoare și îmbucurătoare ale faptelor bune.

În felul acesta, vom săvîrși cu bine calea postului în care ne aflăm, învrednicindu-ne a ajunge să ne închinăm și Sf. Învierii, cum spune o rugăciune de la Sf. Liturghie a Sf. Grigorie cel Mare, care se săvîrșește în această vreme a postului Sf. Paști.

Arhid. Gh. Papuc

Psalm

Mai bun ca noi, Doamne, e cîmpul Tău verde —
Pădurea în care tot zvonul se pierde
Și roua-i mai pură ca inima noastră,
Cînd e năzuință spre Bolta albastră!

*

În cîte podoabe minunea-Ți răsîrîngi!
În fructele toamnei aromele strîngi,
Torni, tainic, pe lanuri — blond — fagurul lunii
Și crești — reverie — în murmurul strunii.

*

Mai bun ca noi, Doamne, e-al holdei grăunte,
Izvorul cu șoaptă sub coapsă de munte
Și firul de iarbă, ce, blînd, se-nmlădie
Cînd vîntul de seară pe creștet i-adie.

*

În cîte podoabe minunea-Ți răsîrîngi!
Ca azima, mila-Ți asupra-ne frîngi.
Crești spicul și bradul, iubiri troienesti
Și candela vieții cu mir primenești!

Octav Sargețiu

Din toate cele patru zări, acum sintem chemați și noi românii să aderăm la organizații religioase noi, să ne instrăinăm de Biserica Ortodoxă, să primim învățătura a numeroși învățători, care are fiecare părerea lui despre cuvîntul lui Dumnezeu, despre Evanghelia, despre învățătura lui Hristos.

Glasurele ce ne cheamă sînt pentru mulți foarte ispititoare. Ceea ce ne aduc însă toate aceste glasuri la un loc, este dezbinarea, este instrăinarea de tot ce am moștenit noi sfinți și bun de la moșii și strămoșii noștri, de la Sfinții Părinți, de la Sfinții Apostoli și prin ei, de la Hristos.

De aceea, fiecare din noi sintem dator, mai înainte de a ne instrăina de Biserica strămoșească și de a îmbrăca altă haină religioasă, să ne întrebăm: avem noi oare dreptul să ne instrăinăm de ceea ce ne învață Biserica lui Hristos?

Avem noi dreptul să renunțăm la tot trecutul nostru creștinesc și românesc?

Avem noi oare dreptul să înălțurăm din viața noastră pe toți eroii și martirii Neamului, pe toți voievozii și cărturarii, pe toți oamenii aleși ce s-au născut din sămînța românească și care au fost fiii credincioși ai Bisericii Ortodoxe?

Avem noi oare dreptul să lăsăm să se pustiască altarele, să se spulbere elanurile prin care Biserica Ortodoxă ne-a împodobit viața și țara; să fie desconsiderată arta, cultura, literatura românească, icoanele pe sticlă, celelalte picturi de la Voroneț, Sucevița, Hurezi și din alte părți ale țării?

Avem noi oare dreptul să renunțăm la nemuritoarea biserică de la Curtea de Argeș sau Trei Ierarhi din Iași, la Dragomirna ori bisericile de lemn din Maramureș, ce sînt parcă niște arături spirituale, care prin veacuri ne-au fost o mărturie a perenității și continuității noastre aici? Avem noi dreptul să ne lepădăm de aceste străvechi locașuri, care ne-au ținut trează conștiința de neam și mai ales conștiința că avem o Lege sfîntă, moș-

Quid prodest?

tenită de la Hristos, ce ne reprezintă pe noi pe pămînt în fața celorlalte popoare, dar și în fața cerului, în fața lui Dumnezeu și a sfinților?

Avem noi oare dreptul să lăsăm să se pustiască și să fie părăsite mormintele părinților noștri, crucele de la răsîntii și cimitirele Bisericii, unde se află osemintele părinților, moșilor și strămoșilor noștri, care, ca niște fii credincioși ai Bisericii lui Hristos, au adormit în nădejdea învierii și a vieții veșnice, împărtașiți cu Trupul și Singele Domnului?

Oare experiența de două mii de ani aproape de trăire în Biserica lui Hristos, nu este deajuns să ne asigure că nu sintem pe un drum greșit, cînd ascultăm și umbilăm în viață, așa cum ne învață Biserica?, glasul Bisericii fiind glasul lui Dumnezeu. Ce daruri spirituale putem găsi noi în altă parte, cînd este vorba de viața creștinească, pe care să nu le găsim în Biserică?

Sfințenia, dreptatea, cumpătarea, dragostea de Dumnezeu, de Iisus Hristos, toată învățătura Lui sfîntă, toate armele duhului împotriva patimilor, împotriva păcatelor, ni le pune la îndemînă Biserica. Dacă vrem să nu înjurăm, să nu furăm, să nu mințim, să nu înșelăm, să nu trăim în beții sau destrăbălare, toate acestea dintotdeauna ne învață Biserica, ne poruncește Biserica să nu le facem, să luptăm împotriva lor, să trăim în sfințenie, să ne mîntuim. Ba mai mult. Biserica nu ne lasă să ne luptăm singuri și numai cu puterile noastre, slabe, omenești. Ci ea luptă alături de noi împotriva întunericii, împotriva duhurilor pline de răutate ale patimilor. Biserica ne dă și mijloacele prin care noi putem să biruim și să înfrîngem întunericii și răul din noi, precum și întunericii și răul din lume.

Din mila lui Dumnezeu, în Biserica avem ceata tuturor sfinților și martirilor care au trăit și s-au mîntuit. Avem Sf. Taine, aceste surse de energie, aceste

mijloace misterioase și miraculoase, prin care Duhul Sfînt revărsă în viața noastră din Dumnezeu o forță, o Țarie, o putere, o energie, ce izvorăște direct din Dumnezeu Cel în Treime adorat. Energia necreată, numită Harul lui Dumnezeu, prin care ne îndumnezeim și ne mîntuim.

Din mila lui Dumnezeu în Biserica avem Altar, avem Jertfă, avem Har prin care ne luminăm și ne mîntuim. Avem cuvîntul lui Dumnezeu păstrat întreg, nestricat, așa cum l-a rostit Hristos, așa cum l-au primit Sf. Apostoli și l-au păstrat Sf. Părinți, așa cum l-au trăit moșii și strămoșii noștri de la început și pînă astăzi.

Dar ceea ce este de necrezut și de nepriceput pentru noi, este faptul că toți cei ce se instrăinează de Biserica, toți cei ce se leapădă de învățătura ortodoxă, nu cunosc această învățătură! Acești oameni se instrăinează de ceea ce nu știu. Ei disprețuiesc ceea ce nu cunosc. Nimeni din cei ce au părăsit Biserica, nu s-a gîndit mai înainte de a se rupe de Biserica, să cerceteze, să studieze bine învățătura acestei Biserici, să înceapă a căuta să cunoască în lumina adevărului cuvîntul lui Dumnezeu din Sfînta Scriptură, să cunoască cu adevărat învățătura acestei Biserici. Pe baza Revelației, pe baza unei judecări drepte, cu inimă cinstită și curată să caute a cunoaște învățătura Bisericii lui Hristos și numai după aceea să ia o hotărîre. Toate, dar absolut toate instrăinările de Biserica au o cauză subiectivă și nicicum una obiectivă, bazată pe cunoaștere aprofundată, luminată, dreaptă.

În lumina Revelației ce se păstrează în Sfînta Scriptură și în Sfînta Tradiție, în lumina istoriei, în lumina unei judecări luminate și curate, sintem dator să reflectăm bine fiecare asupra acestor gînduri și să ne punem și noi întrebarea, pe care și-o pune orice om cinstit, vîzînd dezbinarea ce a început să se strecoare în viața creștină românească: Quid prodest? Cui folosește dezbinarea religioasă?

† IUSTINIAN MARAMUREȘANUL
Episcop-vicar

Temeiurile cinstirii Sfintei Cruci

În cultul creștin ortodox, Sfînta Cruce ocupă un loc important, deoarece ea este altarul de jertfă al creștinătății, pe care s-a răstignit Cel ce a luat asupra Sa păcatele noastre și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat (Isaia 53, 5). Din acest motiv, în concepția ortodoxă crucea și jertfa izbăvitoare a Mintuitorului nostru Iisus Hristos sînt indisolubil legate împreună, de cite ori ne amintim sau vorbim despre cruce aducîndu-ne aminte de jertfa Mintuitorului, și de cite ori ne gîndim la Jertfa Sa pentru neamul omenesc, o legăm pe aceasta inseparabil de cruce. Jertfa Mintuitorului a sfințit pentru totdeauna crucea, după cum crucea înseamnă și exprimă pentru creștini totdeauna altarul jertfei izbăvitoare a Noului Testament, săvîrșită de Mintuitorul Hristos pe cruce.

Astfel, din instrument și din obiect de tortură și de ocară, așa cum a fost considerată crucea în antichitatea păgînă, ea a devenit un obiect vrednic de o deosebită cinste, Sf. Biserica aducîndu-i cinstire nu numai în Duminica a III-a din Postul Patruzecimii și la Praznicul Înălțării Sf. Cruci, ci și în toate miercurile și vinerile de peste an.

La întrebarea: de ce Mintuitorul Hristos a ales pentru Sine cea mai rușinoasă moarte: răstignirea pe cruce, Sfinții Părinți au dat mai multe răspunsuri și anume: 1. A ales această moarte rușinoasă, spre a arăta contradicția dintre decăderea omenească din acea vreme și bunătatea și dragostea divină arătată față de întreg neamul omenesc pentru care și-a dat viața; 2. A ales răstignirea pe cruce, pentru ca, prin moartea Sa cu brațele deschise, de pe înălțimea crucii să poată cuprinde cu privirea pe toți cei cu care prin întrupare a devenit frate al lor, prin jertfa Sa dînd cel mai mare exemplu de dragoste față de ei; 3. S-a răstignit pe cruce, pentru ca singele curs

din ranele Lui pînă și-a dat sfîrșitul să spele și să curățească lumea de păcate, așa cum apa ce curge continuu dintr-un izvor curățește totul în calea ei; 4. S-a răstignit pe cruce, pentru ca luînd asupra Sa blestemul care plana asupra noastră: „Blestemat este tot cel spînzurat pe lemn” (Deut. 21, 23) și suferînd cea mai rușinoasă moarte, să dea prin aceasta cea mai sublimă pildă de smerenie și ascultare, așa cum ne învață Apostolul neamurilor: „Care fiind în chip de Dumnezeu... s-a deșertat pe Sine chip de rob luînd... s-a smerit pe Sine ascultător făcîndu-se pînă la moarte și încă moartea pe cruce” (Filip. 2, 6—8).

Dar prin jertfa de pe cruce a Mintuitorului, acest obiect de ocară și rușine a devenit și un simbol de sfințenie, supunere, ascultare și biruință, din următoarele motive: 1. A devenit altarul de jertfă al lui Iisus Hristos pe care și-a dat viața Sa pentru viața lumii, iar acest altar e vrednic de o mai mare cinste decît altarul Legii Vechiului Testament, sfințit de Moisi după porunca Domnului (Exod 29, 37), deoarece prin jertfa de pe el, Mintuitorul a izbutit „să împace cu Sine toate, făcînd pace cu singele crucii Sale...” (Colos. 1, 2). Astfel, crucea s-a sfințit pentru totdeauna prin singele Celui ce s-a jertfit pentru mîntuirea noastră; 2. Crucea este instrumentul sau obiectul prin care s-a realizat mîntuirea neamului omenesc și răscumpărarea lui din robia păcatului și a morții, precum spune însuși Mintuitorul: „Și după ce voi fi înălțat de pe pămînt (adică ridicat pe cruce), voi atrage la mine pe toți oamenii.” „Vorbînd astfel, arăta cu ce moarte avea să moară” (Ioan 12, 32—33). La fel spune Sf. Apostol Pavel: „El a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn, pentru ca noi, fiind morți față de păcate, să

trăim pentru sfințenie...” (I Petru 2, 24).

3. Crucea este mijlocitoarea preamării Mintuitorului Hristos de către Părintele cereșc, deoarece prin jertfa Sa pe cruce, El a dobîndit meritul suprem: „De aceea și Dumnezeu l-a preînălțat și i-a dăruit Lui nume mai presus de orice nume, pentru ca în numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pămîntești și al celor de sub pămînt...” (Filip. 2, 9—10); 4. Sf. Cruce este pecetea lui Dumnezeu sau semnul cu care, în viziunea profetului Iezechiel, cei meniți să fie scăpați de la pierzanie au fost peceteliți la frunte cu litera T (prefigurarea crucii). O viziune asemănătoare a avut în insula Patmos și Sf. Apostol Ioan: „un alt inger avea pecetea Dumnezeului celui viu, cu care au fost peceteliți cei 144.000 din toate semințiile lui Israel” (Apoc. 7, 2—4); 5. Sf. Cruce este semnul sau simbolul biruinței, emblema sau stema de pe steagul Mintuitorului Hristos, semn care se va arăta pe cer înaintea Parusiei Domnului: „Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului... și vor vedea pe Fiul Omului venînd pe norii cerului cu multă mărire și putere” (Matei 24, 30).

Dar Sfînta Cruce merită să fie cinstită și datorită faptului că ea a fost preînchipuită încă în Vechiul Testament ca mijloc de mîntuire și scăpare din primejdia morții sau a pieirii. Acesta se poate vedea din următoarele locuri scripturistice: Exod 14, 16; Num. 21, 9; Gen. 48, 14; Ieșire 15, 25.

Cinstind Sfînta Cruce și însemnîndu-se cu semnul ei, noi creștinii mărturisim pînă la sfîrșitul veacurilor că pentru toți cei ce se străduiesc să umble pe calea mîntuirii, silindu-se să lucreze pentru a o dobîndi „cu frică și cu cutremur” (Filip. 2, 12), „cuvîntul crucii... este puterea lui Dumnezeu” (I Cor. 1, 18).

Arhid. prof. I. Zăgrean

Mitropolitul Nicolae Bălan, pelerin la Locurile Sfinte

Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan, ctitor ...

(Continuare din pag. 1)

Mergînd pe firul bunelor tradiții de a respecta și de a cinsti Locurile sfinte creștine, Biserica Ortodoxă Română, pe lângă ajutoarele acordate cu multă generozitate pentru menținerea lor, a organizat în decursul vremii și pelerinaje către locurile de închinare aflate pe pămîntul Țării Sfinte.

În rîndul acestora (fără a aminti de multe altele care s-au făcut și se fac încă în zilele noastre mai ales de sărbătoarea Paștilor), se înscriseră și pelerinajul organizat, în 1925 și condus de Mitropolitul Nicolae Bălan, pelerinaj care număra 160 de pelerini (2 ierarhi, mai mulți preoți, și credincioși).

În aceste rînduri nu ne vom ocupa atît de felul cu a fost organizat pelerinajul și de desfășurarea itinerarului ci mai ales vom sublinia maniera prin care Nicolae Bălan a ținut să-l facă important prin prezența lui, atașamentul față de credincioși și slujitorii, prezentarea Bisericii Ortodoxe Române în fața altor conducători de Biserici surori, cît și a unor dani pe care le-a făcut la Ierusalim, și în alte centre vizitate.

În gîndirea sa pelerinajul avea nu numai un scop religios ci și unul istoric, cum a lăsat să se întrevadă în cuvîntarea adresată către Damianos I (1897—1931), patriarhul Ierusalimului: „Am venit să ne închinăm la Sfîntul Mormînt... — spunea mitropolitul român — minăți de un profund sentiment creștin. Sîntem 160 de pelerini din toate ținghiurile țării noastre înflăcăți de dorul de a aduce primos de recunoștință pentru darul biruinței de care Dumnezeu a împărțit nația și Biserica Ortodoxă Română și ne simțim fericiți că Vă putem saluta în numele Bisericii și poporului ei dreptcredincios întregit”, pe care Dumnezeu l-a ajutat să se dezrobească de „jugul milenar și vitreg”. Se referea, în chip evident, la actul unirii Transilvaniei cu patria mamă în 1 decembrie 1918.

În timpul călătoriei, pe mare, mitropolitul Bălan vorbește însoțitorilor despre călătoriile misionare ale Apostolului Pavel pe care le urmărește după Faptele Apostolilor, arătîndu-le pe hartă.

„Iată Patmosul! Fericiți sîntem că vedem această insulă, spunea Nicolae Bălan pelerinilor săi. Insulă acoperită de colini pleșuve și albe, cu neînsemnată verdeață în vremea sezonului de iarnă, adăposteste pe versantul ei mănăstirea închinată Sf. Ioan Evanghelistul. Aceste stînci, arse de soare, își continuă mitropolitul Nicolae explicația, au fost martore ale revelației descrise în cea de-a 27-a carte a Noului Testament, carte scrisă de autorul ei în împrejurări cunoscute, atunci cînd a văzut aici cerul cel nou și pămîntul cel nou”

Ascultat cu însuflețire de drumeții săi, înaltul pelerin se retrăgea permanent spre latura Bibliei, ghidul de căpătîi în Țara Sfîntă, care-l reținea „pînă către revărsatul zorilor”. A pornit în călătorie „de la carte și a purces pe drum cu cartea alături”.

Ținînd să-l îmbrățișeze pe patriarhul Damianos, care se arăta îngrijorat de greutatea pe care le avea Patriarhia Ierusalimului întru păzirea sfîntelor locuri, mai ales după război cînd ajutorul material dar mai ales moral lipsea aproape cu desăvîrșire, mitropolitul Nicolae Bălan îl asigură pe „custodele” Sfîntului Mormînt că Biserica Ortodoxă Română, prin conducerea ei, va sprijini Biserica Noului Sion, la fel cum a făcut ea și cu alte Biserici ortodoxe surori cînd s-au aflat în împrejurări dificile.

De fapt, însăși vizita mitropolitului Nicolae Bălan, la Ierusalim și Locurile Sfinte, este legată și de unele dani pe care le-a făcut pe seama Patriarhiei și a Bisericii Sfîntului Mormînt. S-a făcut „o danie (de 554.000 lei) după cuvîntul Prea Fericitului Pazănic al Sfîntelor locuri creștine”, nota unul dintre pelerini. S-au făcut dani în bani pentru nevoile Bisericii Nașterii din Betleem și cea de pe malul Iordanului, mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul, situată la locul unde Iisus Hristos a primit botezul de la Ioan.

Printre alte obiecte religioase de preț păstrate în inventarul Bisericii Sfîntului Mormînt se află și o Sfîntă Evanghelie, lăsată cu dedicație: „Dăruit-am această Sfîntă Evanghelie, pe seama Bisericii Sfîntului Mormînt, cu prilejul pelerinajului făcut la Ierusalim în anul 1925, luna septembrie — Nicolae Mitropolitul Ardealului.”

Din această evanghelie se citește, mai cu seamă, la vecernia Sf. Iivieri, în cuvînte și grai românesc, despre evenimentul arătării Domnului sfinților Săi ucenici și apostoli, în ziua cea dintîi a săptămîinii...

Pentru a lega raporturi mai strînse „și mai vii”, între „Sfîntul scaun patriarhal” ortodox din Ierusalim și Biserica Ortodoxă Română, mitropolitul Nicolae Bălan propune patriarhului Damianos să recomande doi preoți care să-și completeze studiile la facultățile noastre de teologie. La doi ani după această propunere, la Academia teologică din Sibiu, termină un curs de aprofundare teologică tînărul arhimandrit Aristobulos, care a ajuns arhiepiscop și pe care delegații Bisericii noastre l-au întîlnit la Conferințele interbisericești Rodos I, II și III, întîlnindu-se cu acest ierarh blind, înțelept și de multă omenie, în limba învățată la Sibiu, oraș de care el era profund atașat.

Iată cum a știut mitropolitul Nicolae Bălan să fructifice acest pelerinaj, căruia i-a dat amploare istorică, religios-culturală și un caracter cu adevărat ecumenic.

† LUCIAN FĂGĂRAȘANUL
Episcop-vicar

blemele sociale, principiile pe baza cărora Bisericele colaborează astăzi pe plan local, și pe plan universal, în Consiliul Ecumenic al Bisericilor.

Conferința de la Stockholm s-a declarat preocupată „să actualizeze Evanghelia lui Hristos în mod mai efectiv”. Ce mult seamănă această „actualizare” cu ceea ce s-a numit în anii șazeci „aggiornamento”, adică aducerea preocupărilor Bisericii la zi, la problemele contemporane, la a ține pasul cu lumea, cu mentalitățile, cu cultura și civilizația vremii, cu aspirațiile, cu limbajul, cu nevoile oamenilor zilelor noastre. Așa se face că la 22 august 1925, Conferința discuta nu despre probleme de doctrină, care au fost permanent evitate, ele putînd dezbina, ci despre locuințele oamenilor, despre viața de familie și despre rolul bărbaților și al femeilor în societate. Parcă am auzi vorbindu-se despre „comunitatea bărbaților și femeilor în Biserică”, temă prioritară în preocupările ecumenice ale deceniului șaptezeci, ca și a acestui început de deceniu optzeci. Se poate vedea aceasta în toate documentele actuale ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Cu o zi înainte, la 21 august 1925, Nicolae Bălan făcea, în plin Conferinței, declarația despre atenția ce trebuie acordată țărânimii. Țăranul muncitor — zicea el — „trebuie considerat cu cinste, el fiind producătorul care, cooperînd cu darurile cerului, dă piinea cea de toate zilele pentru toți”. El recomanda ca predica adresată țărănilor „să fie simplă și concisă ca natura însăși, bogată în icoane și luminoasă ca viața sub cerul liber al lui Dumnezeu”. Iată declarații care par făcute în acest an 1982, cînd atenția se îndreaptă din nou, cu precădere, asupra țărânimii!

Dar Nicolae Bălan a presimțit și industrializarea: „Se anunță și la noi — declara el la Stockholm — marile probleme industriale.” El cerea preocupare din partea Bisericilor și în legătură cu aceasta, și vedea în astfel de preocupări un echilibru necesar vieții creștinului în lume: „Astfel vom sluji prin cele trecătoare celor netrecătoare și vom preamări pe cele netrecătoare, prin cele trecătoare.”

Noi afirmăm astăzi în toate împrejurările că sîntem și am fost întotdeauna o Biserică a poporului, din popor și pentru popor. Înaintea noastră a spus-o și Nicolae Bălan, în același an 1925, la Stockholm, chiar cu cuvintele acestea: „Biserica română este cu adevărat o Biserică a poporului”. El înțelegea legătura cu poporul și ca pe o legătură cu națiunea, anticipînd ceea ce gîndim și noi astăzi: „Sub raport religios, națiunile se talmăcesc ca tot atîtea

Mitropolitul Nicolae Bălan în mijlocul ierarhilor, prezenți în Sibiu, la Rusaliile anului 1936

idei ale lui Dumnezeu, realizate în evoluția creatoare a istoriei. Prin urmare, națiunea, pentru noi, nu este un accident trecător... ci este o realitate care se încadrează în planurile veșnice ale rațiunii dumnezeiești” (În *Omagiu*, Sibiu, 1940, p. 274).

Se știe că în limbajul ecumenic actual, însușit de toate confesiunile, totalitatea creștinilor, bărbați, femei, clerici și laici, alcătuiesc ceea ce se cuprinde sub denumirea de „popor al lui Dumnezeu”. Iată și această idee anticipată de Nicolae Bălan: „Duhul Sfînt e cu Biserica în totalitatea ei, povățuind-o și inspirînd-o. Harisma lui nu se oprește la barierele ierarhiei, ci trece tot atît de vie și binefăcătoare dincolo de ele, revărsîndu-se în unde sfinte și asupra dreptcredinciosului popor al Bisericii lui Dumnezeu” (s. n.) (În *Omagiu*, loc. cit.).

Ne-am propus să spunem cîteva lucruri și despre umanismul său. Multe ar fi de spus. Ctitor de oameni, nu putea să nu fie și apărător de oameni, în numele iubirii de oameni. Un singur episod, poate necunoscut, am vrea să amintim aici în legătură cu umanismul său.

În Arhiva Mitropoliei de la Sibiu se păstrează două scrisori către dînsul, una din 30 octombrie 1943, trimisă din Timișoara, semnată de Carol Reiter și Alexandru Nobel, lideri ai comunităților evreiești din Ardeal și Banat, și a doua din 27 septembrie 1944, trimisă din Sibiu, semnată tot de un lider evreu transilvănean, Iosef Grünberger. În cea dintîi, semnatarii adresează un călduros apel mitropolitului, ca, în acele „timpuri vitrege”, să intervină pentru evreii deportați și amenințați cu moartea și să le salveze viețile: „Ne bizuim pe tăria principiilor înalte și umanitare ale Sfîntei noastre Biblii, comune în ambele noastre religii”, scriau ei.

În cea de-a doua, scrisă după 23 august 1944, se exprimă „recunoștința netrecătoare” către înaltul ierarh pentru că, în acei ani „plini de pericole, în situațiile noastre cele mai critice” — scriu

ei — au întîlnit în el, „un luptător eric și un salvator al lor de la nenorocire și piere”. Așadar, mitropolitul intervenise și reușise. Faptele și mărturiile scrise, ale celor în cauză grăiesc prin ele înșile!

Cine vrea să-și facă o idee în plus despre Nicolae Bălan ca apărător al unității ortodoxe în Transilvania, să recitească din cartea sa „Biserica și Viața” (Sibiu 1947) confruntarea din Senat, din 12 martie 1923, într-un dialog de mare ținută, dintre dînsul și vladicii urmași ai lui Atanasie Aghel. Penibile situații pentru bieții oameni, siliți să dea din colț în colț, în căutare de răspunsuri la întrebările necruțătoare, bine motivate istoric de Mitropolitul de la Sibiu. De unde să fi luat ei răspunsuri, cînd răspunsuri nu existau! Întimplările de la 1700 fuseseră o suferință, o rană în trupul românilor, o înșelăciune, o absurditate, o catapeteasmă sfișiată în două, de cutremurarea și groază, la răstignirea sufletului românesc, dezbinat cu viclenie de străinii care vroiau să-l stăpînească mai ușor. Acest lucru îl știau prea bine și cei care simțeau pe creștet minile proibirisitoare vinovate, ale celui care trădase jurămîntele făcute Mitropolitului și Domnitorului de la București, unde fusese hirotonit! Lepădarea în scris a lui Atanasie, de Mitropolit și de Domnitor, e cel mai rușinos document din istoria Bisericii noastre!

Expunerea mitropolitului Nicolae Bălan și dialogul cu preopinienții fără glas din strana stîngă, din acel an 1923, sînt un episod antologic, cu aceeași forță de convingere azi ca și atunci.

Nicolae Bălan ar fi împlinit în anul acesta o sută de ani. Unii oameni ar trebui să nu moară antologic, cu aceeași forță de convingere azi ca și atunci.

Să-i fie memoria binecuvîntată și pomenirea din neam în neam!

„Ca-n povești...”

(Continuare din pag. 1)

S-a oferit să ducă la bun sfîrșit această misiune primejdioasă profesorul de teologie Nicolae Bălan, „care nefiind căsătorit, nu-și risca eventual și soarta familiei sale”. Știut este că un glonte vrăjmaș sau bătăbănirea unui străng chesar-craiesc puteau fi întîlnite în garderoba sinistră a oricărei curți marțiale împărătești...

Curajosul profesor Nicolae Bălan pleca din Sibiu în taină, însoțit de un ofițer român din armata austriacă. Deghizat în uniformă militară habsburgică — simulînd că este ordonanță a ofițerului român — Nicolae Bălan, cu ortacii săi, a străbătut cu bine „vămile” unui drum primejdios peste Tg. Mureș, Reghin,

Bistrița, Vatra Dornei, Pașcani, răzbind teferi la Iași, unde (luni, 6/19 noiembrie 1918) s-au prezentat șeful guvernului (generalul C. Coandă). După ce i-au făcut un raport amănunțit asupra situației din Ardeal, i-au cerut să trimită acolo, cît mai repede, trupe ale Armatei române, pe care populația le aștepta în înfrigurările entuziasmului.

Două zile mai tîrziu, „Liga Culturală” — al cărei animator era Nicolae Iorga — a organizat la teatrul național din Iași un festival închinat memoriei lui Mihai Viteazul. Între oratori se afla și ardeleanul Nicolae Bălan. Cuvîntul pe care l-a rostit era răscolitor. A spus, între altele: Româ-

nii cei vechi aveau credința că eroul, ale cărui oseminte nu-și dorm somnul de veci împreunate în același pămînt, își poartă fără odihnă sufletul de la o margine la alta... pînă cînd e întregită mîna de lut în care odinioară se sălășluise. Așa a cutreierat și sufletul mare al eroului de la Călugăreni și Șelimbăr cuprinsul pămîntului românesc... Înaintea craniului lui, ... „am venit ca sol al Ardealului ca să talmăcesc voința nestrămutată a întregului nostru popor de a reîntregi moștenirea națională a marelui erou”...

S-au ivit situații care au necesitat prelungirea zăbovei emisarilor români ardeleni la Iași; de acolo, la București, la Giurgiu... Pe traseu, ei au luat contact cu șefi ai unor misiuni aliate (diplomatice și militare).

...În sfîrșit, intrarea primelor eșaloane ale Armatei române în Ardeal devenise fapt împlinit.

Iarnă timpurie și grea, cu zăpadă mare, viscolită...

La Alba Iulia — în 18 noiembrie/1 decembrie 1918 — Adunarea națională care a hotărît realipirea Transilvaniei la România, lua sfîrșit.

Seara, a sosit la Alba Iulia și Nicolae Bălan. Autoritățile guvernamentale de la Iași i-au făcut toate înlesnirile cu putință ca să ajungă la timp acolo unde palpa inima întregii națiuni române.

Dar nu s-a putut. Din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile, drumul de la intrarea în Ardeal și pînă la Alba Iulia a fost străbătut abia în două zile.

Pe dealul Perșanilor — scrie I. Rusu Abrudeanu — între Vlădeni și Șercaia, viitorul mitropolit al Ardealului și însoțitorii săi „au trebuit să împingă într-o noapte din greu timp de 5 ore, la automobil, spre a-l urni din loc... Din această cauză n-au putut ajunge la Alba Iulia decît în seara zilei de 18 Noiembrie (1 Decembrie), adică după terminarea marii adunări naționale...”

...„Ca-n povești...!” — precum se spune în popor...

E istorie trăită!

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Din agenda

Înalt Prea Sfințitul

ANTONIE

Mitropolitul Ardealului

— Miercuri, 10 martie 1982, la reședința mitropolitană din Sibiu a avut loc, sub președinția I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului, o consfătuire de lucru cu comiteele de redacție ale celor trei publicații ale Centrului mitropolitan sibian: Mitropolia Ardealului, Telegraful Român și Îndrumătorul bisericesc.

Apreciind lucrarea acestor publicații, două dintre ele, cele mai vechi, cu apariție neîntreruptă din țara noastră (Telegraful Român — 129 de ani și Îndrumătorul bisericesc — 130 de ani), I. P. S. Mitropolit Antonie a dat o seamă de îndrumări asupra cuprinsului, dimensiunilor și modului de prezentare grafică a materialelor, ritmicității aparițiilor etc., pentru ca publicațiile Centrului mitropolitan din Sibiu să apară la timp prevăzut și să corespundă cât mai deplin exigențelor și nevoilor actuale ale cititorilor români din țară și de peste hotare.

— Joi, 11 martie 1982, la Centrul mitropolitan din Sibiu s-a ținut o consfătuire de lucru cu P. C. protopopi, reprezentanți ai Institutului Teologic Universitar din Sibiu și cadrele de conducere de la Centrul arhiepiscopesc. Consfătuirea a fost prezidată de I. P. S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului.

Pe ordinea de zi a consfătuirii au figurat, între altele, probleme misionar-pastorale, disciplinare, gospodărești-financiare, de Patrimoniul cultural național ș.a.

— O astfel de consfătuire de lucru a avut loc și cu corpul didactic de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu în după-masa zilei de 15 martie 1982.

După ce P. C. rector C. Voicu a făcut o dare de seamă asupra lucrării din Institut și rezultatelor obținute de studenții teologi la examenele din februarie a.c., I. P. S. Mitropolit Antonie, dând curs unor hotărâri sinodale, a pus accentul pe cultivarea vocației preoțești la viitorii candidați la hirotonie, care să vibreze puternic la cerințele spirituale ale credincioșilor, cit și la problemele majore ale zilelor noastre.

— Prima conferință de orientare din acest an în Arhiepiscopia Sibiului s-a desfășurat între 16—30 martie 1982, având tema: „Pacea, imperativ vital al omenirii contemporane. Sarcinile Bisericii astăzi.”

I. P. S. Mitropolit Antonie a participat la conferințele de la protopopiatele Sibiu, Făgăraș și Brașov, iar P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărașanul la protopopiatele Medias, Rupea, Sf. Gheorghe și Agnita.

— Duminică, 21 martie a.c., I. P. S. Mitropolit Antonie a fost prezent, la Sf. Liturghie, în mijlocul credincioșilor de la biserica Sibiu-Cibin, unde a rostit un cuvânt de învățătură în legătură cu textul Evangheliei care s-a citit. În cursul aceleiași dimineți, I. P. S. Sa a poposit și la biserica „Sf. Nicolae” din Sibiu-Lazaret, unde a rostit, de asemenea, un cuvânt de învățătură, îndată după terminarea Sf. Liturghii.

— În ziua de 18 martie 1982, I. P. S. Mitropolit Antonie a vizitat șantierul de pictură de la biserica din parohia Olteț, protopopiatul Făgăraș, unde lucrările se desfășoară frumos și cu spor.

Întrunire intercreștină găzduită de Biserica noastră:

PRIMUL COLOCVIU AL NOULUI PROGRAM DE STUDII AL CONFERINȚEI BISERICILOR EUROPENE

— Între 22—26 martie 1982 a avut loc, la Institutul Teologic Universitar din București, Primul colocviu al Noului Program de Studii al Conferinței Bisericilor Europene, având drept temă: „Suspînul creației — creștinii din Europa și responsabilitatea lor față de lumea de azi.”

Au participat 60 de reprezentanți din partea Bisericilor membre ale C. B. E., provenind din 17 țări europene, inclusiv din Biserica Romano-Catolică, reprezentată de Mgr. Ivo Fürer, secretarul Consiliului Conferințelor episcopale europene.

Colocviul a fost deschis printr-un Te-Deum oficiat în biserica „Sf. Ecaterina”, după care, în sala de ședințe, dr. Glen Garfield Williams, secretar general al C. B. E. a rostit cuvântul de deschidere.

A fost de față Prea Fericitul Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, precum și I. P. S. Mitropolit Teotist al Moldovei și Sucevei și I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului, membri în Comitetul consultativ al C. B. E.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin și Eminența Sa Episcopul Albert Klein al Episcopiei Evanghelice C. A. din România au adresat, cu acest prilej, mesaje în favoarea dezarmării și păcii.

Președinte al Colocviului a fost ales Episcopul Hans-Gernot Jung (luteran din R. F. Germania), iar vicepreședinte I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului.

Pr. prof. Dumitru Popescu, secretar de studii al C. B. E., a prezentat un referat introductiv asupra temei generale.

A doua zi, au fost prezentate următoarele trei referate:

1. „Pentru un nou stil de viață: Contra separației între spiritualitate și responsabilitate în lume” — pr. prof. D. Stăniloae.

2. „Pentru o nouă legătură creștină cu ansamblul creației: Contra exploatarea destructivă a naturii” — prof. Günter Altner (luteran din R. F. Germania).

3. „Pentru o contribuție creștină practică la pace, astăzi: contra fatalismului sau retragerii din scena politică” — prof. Enda Mc Donagh (romano-catolic).

Miercuri, 24 martie, în cursul dimineții lucrările s-au desfășurat în cadrul celor trei secții.

După masă a fost organizată o excursie la mănăstirile Țigănești și Cernica. La aceasta din urmă, I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului a vorbit participanților despre „Spiritualitatea ortodoxă română, în trecut și astăzi, spiritualitate de echilibru între muncă și rugăciune”.

Lucrările au continuat joi, 25 martie. La ora 19, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a oferit o recepție, urmată de cină, în Palatul Patriarhal.

La sfârșitul lucrărilor s-a redactat un comunicat, din care redăm următoarele:

„Scopul Colocviului a fost de a depăși dualismul în relația creș-

tină cu Dumnezeu, cu natura și cu societatea. În acest sens, Colocviul a arătat că este posibil să fie depășit dualismul între spiritualitate și responsabilitate, când spiritualitatea devine expresia puterii lui Hristos, prin Duhul Sfânt, care îi face pe creștinii responsabili înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor. Prin forța acestei deschideri spirituale, dată în puterea Duhului Sfânt, se evită dilema între orizontalitatea și verticalitatea angajamentului creștin.

Apoi, colocviul cheamă Bisericile membre ale C. B. E. să găsească o nouă relație între creștinii și creație, în perspectiva lui Hristos ca Logos creator și pe baza cercetării științifice contemporane, care a introdus o schimbare radicală în concepția despre materie. Datorită acesteia, va fi posibil de a depăși dualismul între subiectul și obiectul care separă omul de materie.

În sfârșit, colocviul a subliniat că trebuie depășit orice dualism între resemnare și contribuția activă pentru pace, printr-o atitudine fermă din partea Bisericilor contra pericolului unui război nuclear, care amenință planeta noastră. Colocviul cere Bisericilor europene să susțină orice inițiativă pentru o dezarmare unilaterală, capabilă să contribuie la destindere și securitate în Europa și în lume. Rapoartele secțiilor conțin recomandări practice pentru viața și misiunea Bisericilor noastre în acest domeniu.”

Pr. prof. D. Abrudan

VIZITE CANONICE

— P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărașanul a întreținut Duminică, 21 martie a.c., din încredințarea I. P. S. Mitropolit Antonie, o vizitație canonică în parohia Veștem, protopopiatul Sibiu, unde a oficiat Liturghia arhierescă și a rostit un cuvânt de învățătură.

— Duminică, 28 martie a.c., P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărașanul a întreținut o vizitație canonică la parohia Bogatu din protopopiatul Sibiu, unde a oficiat Liturghia arhierescă și a rostit un cuvânt de învățătură.

DIN VIAȚA BISERICESCA ÎN EPARHIA ALBA IULIA

— Între 8 și 12 martie, la Centrul Eparhial din Alba Iulia s-a ținut prima serie de cursuri cu preoții misionari ai Eparhiei și P. C. Protopopi, cursuri prezidate de P. S. Episcop Emilian trându-se teme cu caracter pastoral-misionar.

— În ziua de 23 martie, P. S. Episcop Emilian, a vizitat biserica, monument istoric din parohia Chetari, prot. Luduș.

— În ziua de 25 martie, P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea Rîmet, ținând și un cuvânt de învățătură despre cinstirea Maicii Domnului.

NOUTĂȚI EDITORIALE

Semnalam apariția, în Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, a unui volum în versuri cu titlul „File de acatist”, purtând semnătura directorului acestei edituri, părintele Vartolomeu Anania. Prima parte, intitulată „Iluminatul” este dedicată „Celui întru sfinți fiului nostru Ioan Valahul, mărturisitor al dreptei credințe, martirizat în Constantinopol, la 12 mai 1662, prin mintuitoarea bunăvoință a geanabeilor lui Allah”. A doua parte, intitulată „Luminătorul”, laudă duhovnicescul chip al „Celui întru sfinți egumenului nostru Avva Calinic, îngeresc episcop al Rîmnicului — Noului Severin, puternică-ntrupare de duh românesc, săvârșit cu pace și-n sărăcie la 11 aprilie 1868”.

Aceeași Editură a dat la lumină cel de al zecelea volum din Filocalie, care cuprinde „86 Cuvinte despre sfințele nevoițe” ale Sfințului Isaac Sirul și patru Epistole ale sale, dimpreună cu Troparul Sfințului și Rugăciunea către Domnul nostru Iisus Hristos alcătuită de acest sfinț. În fruntea volumului se află „Viața și opera Sfințului Isaac Sirul”. Cartea poartă semnătura de prestigiu a părintelui prof. Dr. Dumitru Stăniloae.

A apărut recent, în librării, lucrarea: „Prezențe culturale românești Istanbul, Ierusalim, Paros, Patmos, Sinai, Alep”, semnată de Virgil Căndea și Constantin Simionescu. Autorii semnalează publicului larg existența în diferite părți ale Orientului Apropiat a unor străvechi așezăminte, documente, manuscrise prețioase și opere de artă românești care vorbesc de o vastă arie de iradiere a culturii românești până la Marea Roșie și Deșertul siro-mesopotamian, până în arhipieleagul Cycladelor și pe țărnițele înflorite ale Bosforului.

De o importanță excepțională sînt reproducerea, în culori, a vestigiilor românești aflate în centrele vizitate de autori.

Fost-a om trimis de Dumnezeu

„Revista Teologică” din același Sibiu, devenit centrul mișcării de pregătire a unirii politice a românilor din Ardeal cu frații din Țara mamă.

Impunându-se astfel în cercurile care conduceau mișcarea politică națională a românilor ardeleni în direcția amintită, profesorul Nicolae Bălan este ales de acestea să ducă guvernului român de la Iași, în noiembrie 1918, mesajul lor despre plănuita adunare de la Alba Iulia la data de 1 decembrie.

Ajuns în scaunul mitropolităn de la Sibiu, el a continuat să lucreze pentru desăvîșirea pe plan sufletesc a întregirii politice a poporului nostru, contribuind în măsură hotărîtoare la unificarea organizării bisericești dintre Ardeal și Țara mamă și acționînd ca factor principal de unificare deplină pe plan politic, cultural și spiritual între Transilvania și celelalte provincii românești.

Mitropolitul Nicolae Bălan avea o mîndră încredere în calitățile excepționale ale poporului român, în simțul lui de echilibru, în conștiința lui despre propria superioritate, care nutrește amorul lui puțin ironic, față de cei ce se abat de la modul de comportare și se clatină în încrederea în poporul nostru. „Ce sînge străin, sau ce influență din afară îl tulbură pe domnul?”, se întreba el cînd vedea pe cineva manifestînd moduri de comportare agitate, lipsite de limpezime, ce se abăteau de la grația, cuviința și cuminența românească.

N-am cunoscut om care să iubească mai mult și în mod atât de luminat poporul român și să-i descopere cu mai mare finețe calitățile. I se indulcea cuvîntul în gură și i se lumina fața într-un zîmbet de mare satisfacție și duioșie cînd vorbea despre aceste calități.

În voința lui neostoită de ridicare a nivelului spiritual al Bisericii și prin ea al poporului român dreptcredincios, trimitea unul după altul rînduri de tineri la studii în străinătate, cu burse din fondurile mitropoliei, dar reîntorsii în țară și numiți profesori în Institutul Teologic le atrăgea atenția că nu au să facă teologie pentru teologie, ci să pregătească preoți apropiați de popor. Corespundea cu ei în timpul studiilor și-i aduna, odată numiți în posturi de profesori, pe rînd, la el seară de seară, și la plimbare, în după amiezele fiecărei zile, desfășurîndu-le concepția sa despre misiunea Bisericii în viața poporului nostru. Căci Mitropolitul Bălan era un om de concepție, cum n-am cunoscut altul. Discuția cu el se mișca permanent în planul înalt al reflexiunii despre misiunea Bisericii și despre rolul ei în viața poporului nostru.

Unitatea poporului nostru în valorile lui spirituale, moștenite de cînd există și șlefuite de-a lungul istoriei, l-a făcut să năzuiască cu ardoare la reîntregirea noastră bisericească și să lupte pentru ea. De aceea a avut mare bucurie cînd a văzut și acest vis important al său împlinit.

Un fost student al său, care făcea parte din corpul de voluntari ardeleni atașat armatei române, îmi povestea cu emoție cum l-a auzit vorbind la Iași în noiembrie 1918, într-o mare sală în fața a mii de astfel de voluntari. Cînd tînărul profesor și-a început cuvîntarea rostind cu glasul lui puternic dar tremurînd de simțirea însemnătății istorice a momentului, versurile lui Octavian Goga:

„Aveam un vis neîmplinit

Copil al suferinții.

Cu dorul lui au răposat

Și moșii și părinții”.

s-a declanșat un uriaș ropot de

aplauze și un entuziasm de nedescris al ascultătorilor cu ochii înlăcrimați.

Lacrimi stîrnește mitropolitul Bălan de dragul unității noastre politice, dar în împrejurări contrare, încă odată în septembrie 1940, în catedrala din Sibiu, vorbind miilor de credincioși în zilele cînd trupele horthyste începuseră să invadeze partea de miază-noapte a Ardealului sub protecția hitlerismului și a fascismului musolinian și în urma dictatului de la Viena, impus de ei și căruia mitropolitul Bălan i se opuse cu curaj.

Animat permanent de voința de a realiza și aprofunda unitatea noastră națională, venerabilul Mitropolit va fi rostit cu aceeași simțire versurile lui Goga: „Aveam un vis neîmplinit...”, în oct. 1948, la înfăptuirea întregirii bisericești a poporului român, căci își dădea seama că nimeni altul cît de mult completa acest act, pe planul adînc al spiritualității românești, unitatea noastră politică, sporînd prin această deplină închegare puterea poporului nostru de-a birui toate greutățile ce se pot ivi în cursul existenței lui istorice viitoare și de-a crea o cultură proprie de mare și unică strălucire.

Căci el înțelegea cu gîndirea lui vizionară că dacă după unitate în credință tinjește creștinătatea de pretutindeni, cu atît mai mult tinjește după ea un popor lăsat de Dumnezeu să fie una întru toate. El înțelegea că mai ales pentru un popor ca al nostru, aflat în condiții geografice în care îi e dat să trăiască și în dimensiunile democratice pe care le are, unitatea deplină, politică și spirituală, cu atîtea străduințe și suferințe, obținută, împotriva atîtor factori ce i s-au opus în trecut și i se pot opune în viitor, e puterea de temelie a menținerii și înfloririi sale.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărașanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.